

Lela Kodalašvili (Gruzie)

Spisovatelka, dramatička a literární kritička. Narodena v roce 1969, vystudovala žurnalistiku a filosofii na Státní univerzitě v Tbilisi a v současnosti působí jako redaktorka v gruzínském literárním časopise *Akhali Saunje*. Její dílo se objevilo v celé řadě gruzínských literárních periodik a hru *Manželky se chystají zradit* uvedlo Národní divadlo Šoty Rustaveliho v Tbilisi. Účastní se projektu Živé knihy, organizovaného gruzínským Ministerstvem kultury a ochrany památek. V letošním roce byla také pozvána, aby přednesla příspěvek o post-sovětské gruzínské literární tvorbě na konferenci organizované Národním institutem pro orientální jazyky a civilizace v Paříži. Její povídky, hry a básně byly přeloženy do ruštiny, angličtiny, francouzštiny, češtiny, polštiny, slovenštiny a ukrajinštiny. Autorka své postavy „tvaruje odvážně a s mistrným umem. Odhaluje emoce a pojmenovává bolestivé pocity, které se buď táhnou časem, nebo se v krátkých okamžicích hrnou na jedno místo“.

ukázka přeložila Barbora Lyčková

Naše těla bez života

POSTAVY

ABO, malíř, 81 let

KATKA, básnířka, 76 let

MERAB, malíř, 38 let (jen hlas)

Ve hře se používá projektor.

PRVNÍ DĚJSTVÍ

(Místnost v bytě. Na stěně visí několik olejomalb, v rohu je o stěnu opřeno několik nedokončených obrazů.

V místnosti se nachází malířský stojan s deskou, na které zaschly barvy, stolek s notebookem, několik otevřených knih a pár papírů. Na staré, rozvrzané pohovce sedí KATKA a hledí do obrazovky. V ideálním případě by se cokoli, co postavy v průběhu hry napíší na počítači, mělo promítat na plátno.)

KATKA: Sakra! Zas mi to nejde! Jak těžké může být poklepat na okno? Možná bych to měla zkusit s myší. Nana říkala, že s myší to jde líp. „Na mé kůži nacházejí písmena hrob“ – nesmím to zapomenout. „Na mé kůži nacházejí písmena hrob. Občas mě udeří jako padající hvězdy a pak s hvízdnutím zmizí.“. „S hvízdnutím zmizí“... To zní divně.

(Začne něco hledat ve spodní policice stolku. Po chvílce najde myš a chvíli nedůvěřivě zkoumá strany počítače. Nakonec se jí myš podaří připojit.)

„Občas mě udeří jako padající hvězdy a pak s hvízdnutím zmizí, jindy vzplanou a já hořím, zaživa, jako čarodějnice dob středověku, ale občas vzlétnou jako hejno ptáků, někteří mě klovou zobáky, jiní mě hladí křídly. Někteří neodletí a zůstanou.“ Tak to bychom měli. Ještě bych to měla uložit, nebo to zmizí, jako když tehdy vypnuli proud... Čarodějnice... Tolik jich skončilo na hranici. Abo o tom onehdy něco říkal... Abo! (volá) Kolik čarodějnic tehdy ročně upálili?

(ABO vstupuje do místnosti, v ruce kleště a šroubek.)

ABO: Cože?

KATKA: Nepamatuješ si, kolik žen bylo tehdy ročně upáleno? Díval ses v televizi na ten dokument...

ABO: Utáhl jsem kohoutek, ale pořád kape.

KATKA: Nepamatuješ si, kolik žen ročně upálili?

ABO: Je to nad moje síly, budeme muset zavolat instalátéra.

KATKA: Nejdřív mi ale řekni, kolik žen ročně upálili.

ABO: Takových, jako jsi ty, ty čarodějnice jedna, bych nejraději upálil stovky denně. Najdi mi číslo na toho chlapa, co to tu spravoval v létě, možná nám dá slevu.

KATKA: Podívej, podařilo se mi připojit k počítači myš. Posad' se a podívej se na to, je to strašně hustý... Někde to číslo mám, ale musíš počkat, než to uložím. A pořád jsi mi neřekl, kolik čarodějnic tehdy upálili.

(KATKA si pro sebe našťavaně mumlá. ABO si jde umýt ruce a pak se vrátí.)

ABO: Tobě je všechno úplně ukradený. Od rána do večera sedíš na Facebooku. Podívej se někdy do zrcadla, aby sis vzpomněla, kolik ti ve skutečnosti je. Copak jsi nějaká puberťačka? „Hustý“ – co je to vůbec za slovo?

KATKA: (koketně) Můj věk je obdobím náhlých změn. Facebook mi tu jenom běží na pozadí, jinak tvořím básně, to snad vidíš, ne?

ABO: Ty tvoje veršovánky nikoho nezajímají, kromě tebe samotné a pár tvých zbohatlických kamarádíčků.

KATKA: Aha, a před tvými obrazy se klaní svět.

ABO: Furt meleš kolem dokola to samé, nenudí tě to už? Jsi jako postava z telenovely. Kromě toho, majitel té nové galerie mi nedávno volal a říkal, že nějaké bohaté ženské se líbil můj obraz Koule. Třeba za něj bude ochotná dát pět set lari. Dal mi na ni číslo – teď už je pozdě, ale zítra ráno jí zavolám.

KATKA: To bych teda chtěla vidět – ženskou, která by za tvoje suché a vytahané koule dala pět set lari. Ukaž mi ji a v životě o nich už nepípnu.

ABO: (s patosem) Chudinko, ty si asi myslíš, že ta tvoje šedivá vagína vzkvétá... (zasměje se)

KATKA: Neboj, já si ji obarvím.

ABO: Cože s ní uděláš? (opět se zasměje a začne se pitvořit) A co ty tvoje scvrklé stydké pysky? Drahá, co ta tvoje ochablá (s patosem) pochva? No? Copak s ní budeš dělat?

KATKA: (Abova slova se jí dotkla) Starej se o vlastní ochablé údy. Nechápu, co máš za problém. I kdybych tam dole měla růžové poupě, stejně se ti nepostaví. To jenom aby bylo jasno.

ABO: Pro každou se staví jinak. Pravda, že pro tebe nahoře dlouho nevydrží.

KATKA: Jasné, protože průběžně běháš po baráku se ztopořeným pérem... Uklidni se, miláčku, nemůžeš na mě svalovat úplně všechno. Jen mi ještě řekni, co všechno jsem nezvládla! Jak jsem brzdila tvou kariéru, jak jsi kvůli mně nikdy neměl peníze, jak jsem tě krmila nechutným žrádlem, jak jsem byla zlá na tvé ožralé kamarády, jak jsme kvůli mně neměli druhé dítě... Jen mi to všechno pěkně vytmav, já si to klidně poslechnu znovu.

ABO: Tomu jednomu dítěti, které jsi nám porodila, na rodičích nijak nezáleží. Opustila nás a odjela si do Evropy.

KATKA: V Evropě je každý druhý. Co by tady taky dělala? Stará se tam o chlapa se stejně scvrklými koulemi, jako máš ty, a dostává za to plat. Kdo zaplatí mně?

ABO: Ano, dostává plat... (naštvaně) A proto máme doma osm stupňů. Když neprodám Koule nebo Kraby, tu abstrakci, a brzo nezapneme vafky, jednoho dne tě tu najdou zmrzlou na gauči.

KATKA: Proč myslíš, že umrzuu já a ty ne? Kromě toho nám to naše dítě posílá každý měsíc sto dolarů. Co víc by měla dělat?

ABO: Sto dolarů! Nenech se vysmát, Kateřino! Nebo jsi zapoměla, že každý měsíc splácíš bance sto padesát? Ne, nezapoměla, prostě jenom musíš něco plácnout, aby ses se mnou mohla hádat.

KATKA: Jen mi jí je líto – a ty si nevážíš její práce. Konečně se jí podařilo zbavit se toho strašného omezence. Děti nemá, díky tvé milované vládě přišla o práci, a tak utekla. Teď je pryč, jako by se propadla do země. Má doktorát z filologie a stará se o staré, vetché lidi. Co víc by měla dělat?

ABO: Dovolil bych si podotknout, madam Katko, že zmíněnému dítěti je padesát a je to neschopná, líná ženská. Teď tu máme zase tvoji milovanou vládu, to by se skoro mohla vrátit na přechozí místo. Ale nějak se nevrací, a pročpak asi?

KATKA: Vždyť nemůže vědět, jestli by tu práci zase dostala!

ABO: Určitě by jí nedostala. Jen počkej, jak ještě budeš po předchozí vládě plakat.

KATKA: Jen si po nich plač. Jen plač. Co jsi z nich měl? Nic, jen ti zvýšili o pár lari důchod.

ABO: A díky těm pár lari jsi pak měla co jíst, básnířko.

KATKA: Teď tu ale zas nic nemáme. Dojdi do obchodu pro nějaká vajíčka, usmažím nám je k večeři.

ABO: Zvedni zadek a dojdi si pro ně sama. Já jdu malovat. No tak! Zavři Facebook a pak za sebou zavři dveře.

(Seshora se ozvou rány a smích. ABO pohlédne vzhůru.)

ABO: Ať jdou do háje. Paří tam od rána do večera.

KATKA: Nech je být, žijí v jiném světě. Ve světě, do kterého my už nepatříme.

ABO: Jaký jiný svět, drahá? Prostě na nikoho neberou ohled! Být tohle normální země, zavolají sousedi policii.

KATKA: To jejich tancování kromě tebe nikomu nevadí. Proč bychom měli někoho volat?

ABO: Ty se se mnou prostě jenom chceš hádat.

KATKA: Bolí mě hlava, Abo, myslím, že mi stoupá tlak. (Natáhne se po přístroji na měření tlaku, který leží opodál, a změří si tlak.) Připadám si, jako bych stála na jevišti, a to se pode mnou propadalo. Obklopují mě lidské tváře. Spousta tváří. A všechny se na mě dívají.

ABO: Tak kolik?

KATKA: Je jich spousta.

ABO: Ptám se, kolik máš tlak, hlupačko! KATKA: Sto osmdesát na sto.

ABO: To ta samota. Vidíš všude strašidla.

KATKA: Jestli se mi ten tlak nesníží, zavolám si sanitku. Je to zadarmo. (Vloží si pod jazyk pilulku.)

ABO: (ironicky) A za to může ta neschopná bývalá vláda. Zavést bezplatnou první pomoc – jsou to ale šmejdi!

KATKA: Neznervózňuj mě... Zvedne se mi ještě víc.

ABO: Božíčku, zvedne se mi tlak! (Dá na stojan plátno a vyndá krabici barev.) Kdyby se tě někdo ptal, máš tlak sto osmdesát na sto.

KATKA: Co mám dělat? Vzala jsem si prášek, ale nepomohlo to...

ABO: Je smutné, že i ve svých letech máš pořád potřebu simulovat...

KATKA: Ty prostě vždycky všechno víš nejlíp, vid' Neboj, taky budeš mít jednou vysoký tlak. Taky pak zapláčeš.

ABO: Já už si nějak poradím. Každopádně nebudu s brekem vyžadovat pomoc od všech okolo.

KATKA: Je to tvoje vina, znervózňoval jsi mě! (Znovu si změří tlak). Sláva, snížil se.

ABO: Myslím, že největší otázkou je, jestli vůbec na vysoký tlak trpíš. Nezapomeň, že to tvoje simulantství dobře znám!

KATKA: Holt podvodník vidí podvodníky všude. (Lehne si na pohovku a počítač si položí na kolena. Tvář se jí náhle rozzáří úsměvem.)

ABO: Přísloví ti nepomůžou, básnířko!

KATKA: Pomohlo by mi, kdybys na chvílku zavřel zobák.

(ABO na ni vyplázne jazyk a pokračuje v malování. KATKA začne rychle ťukat do klávesnice, text se promítá na plátno. Čte své repliky, mužský hlas čte repliky MERABOVY).

MERAB: Jestli tu jsi, usměj se...

KATKA: Chybíš mi...

MERAB: Tak se pojď sejít. Vezmi si něco na sebe a nenápadně vyjdi z domu. Do zítřejšího odpoledne budu sám. Kdyby se tě manžel vyptával, něco si vymysli.

KATKA: Dobře víš, že to se nikdy nestane. Běž malovat a pak spát. Už je pozdě.

MERAB: Na spaní nemám čas. Ale dám si šlofíka. Už dávno jsem se naučil spát s hlavou na stole.

KATKA: 😊

MERAB: Občas taky strčím prst do zásuvky. Jeden šok je jako hodina spánku. Mladým bych to ale nedoporučoval, jisté riziko smrti tam přece jen je. :)

KATKA: Prostě nechci, aby se něco tak hezkého rozpadlo v prach. Chci, abys maloval dál.

MERAB: Nic se nerozpadne. Nápady jsou materiál. Jsou těžší než vzduch, usazují se v nižších vrstvách atmosféry jako CO₂, pokrývají polorozpadlé ploty a nezmizí, ani kdyby ses z nich měla zbláznit. Pokud se ale někdo náhodou ocitne poblíž, pocítí cosi nadpřirozeného.

KATKA: Věděla jsem, že pochopíš ten rozpad nerozpad. 😊

MERAB: Ty mi rozumíš...

KATKA: Občas ano, občas ne...

MERAB: Občas nerozumím ani sám sobě.

KATKA: Každopádně jsme dospěli k nějaké nepsané, nevyřčené dohodě. Oba čekáme, že ten druhý něco udělá, ale nikdo neřekne, co by to mělo být a kdy by to mělo nastat. Že ano?

MERAB: Říkej si, co chceš, už teď sním bez tebe... Sním i teď, když si s tebou píšu.

KATKA: Sníš tedy tady i tam?

MERAB: Příběh kanálu.

KATKA: Přestaň si ze sebe dělat legraci! Prostě se ti nechce nic dělat.

MERAB: Ve skutečnosti si „nic“ nevybíráme, to „nic“ si vybírá nás.

KATKA: Nedovolím nikomu ani ničemu, aby si mě vybíralo.

MERAB: Katko...

KATKA: Ano?

MERAB: Máš tam manžela?

KATKA: Ano, maluje.

MERAB: Jak je možné, že netuší, že tam s ním jeho krásná žena není...

KATKA: Přestaň...

MERAB: Pošli mi ještě nějaké fotky. Vyfoť se pro mě.

KATKA: Už máš fotek víc než dost. Víš, že o tobě píšu báseň? Nebo tedy spíš o nás...

MERAB: Kdy si ji budu moct přečíst? ABO: Neříkalas něco o vajíčkách?

KATKA: A přinesl jsi mi je?

ABO: Jsou tu dvě... To je pro mě tak akorát! Ty si sežeň vlastní jídlo.

KATKA: Však já dobře vím, že máš dvě vejce... A že obě jsou k ničemu! (Zasměje se.)

ABO: Nech toho! Už toho mám dost! Pořád opakuješ kolem dokola to samé. Bývaly časy, kdy bych dokázal oplodnit celý svět. Teď už jsem starý.

KATKA: Proč se musíme celý den bavit o vejcích?

ABO: To snad víš sama nejlíp, ne? To ty pořád sníš o mých koulích...

KATKA: Jistě. Však kdo by taky potřeboval tebe, že?

ABO: Hlavně, že tebe potřebují až běda. KATKA: Myslíš, že mě nikdo nepotřebuje? ABO: Nic ti nepomůže. Nic.

KATKA: Ach jo... Bohužel máš pravdu. ABO: Co zas? Proč vzdycháš?

KATKA: Nevěřila jsem, že se toho dožiju ... (Sveze se dolů na pohovku a skelným pohledem hledí před sebe.)

ABO: Co děláš?

KATKA: Stárnu. To je to.

ABO: (pitvoří se) Na paninku je stáří krátké! (normálním hlasem) Udělej mi vajíčka, ženská! Hod' sebou, no tak. (Po chvilce) Pamatuješ si, jak ses kdysi mohla přerazit, abys mi splnila každé přání? (zasměje se)

KATKA: A tys tvrdil, že kdykoli mě spatříš, rozbuší se ti srdce...

ABO: A nejen proto, žes kolem mě tak běhala. KATKA: A proč tedy?

ABO: Protože jsi byla tak hloupá! No tak! Mazej pro ty vajíčka! Jestlipak ta naše stařenka náhodou nechce vysvětlit, v čem spočívá láska. A koukej je rychle usmažit. Nechci tady umřít hladem... Udělej mi ještě před smrtí jednu omeletu, buď tak laskavá... tomu nebožákovi se scvrklými kulkami.

(KATKA odejde z místnosti. ABO se posadí na nízkou židli, odloží štětec, dá si ruce za krk a hledí před sebe.)

ABO: (Sám k sobě) Bylas tak krásná... Celý svět ti ležel u nohou! Když jsi prošla kolem, zastavilo se mi srdce...

(Na promítacím plátně se objeví silueta muže a ženy – mladého Aba a mladé Katky. Políbí se a pak začne muž ženě strhávat šaty. Vstoupí KATKA s podnosem a obraz zmizí.)

KATKA: Na co civíš? Přinesla jsem ti večeři. ABO: (posměšně) To je dost!

KATKA: Taky jsem ti chtěla říct, že už nám zbývá jen osm lari a důchod přijde až za týden.

ABO: Možná něco vymyslíme...

KATKA: Ano, prodáš obraz, který prodáváš už měsíc.

ABO: Hned zítra té ženské zavolám. Říkal jsem si ale, že bychom možná mohli prodat hodiny.

KATKA: Hodiny po mém otci? To snad nemyslíš vážně!

ABO: Tak dost! Právě mi došla trpělivost. Nemůžeme si dovolit sentimentální vzpomínky.

KATKA: Tohle nejsou žádné sentimentální vzpomínky. Když prodáme hodiny, vykašleme se na všechno a všechny, které chováme v úctě.

ABO: Dobrá, dobrá, nech si ty svoje žvásty. Takže radši umřeme hlady? Jen počkej, šestnáctého vypnou internet a pak jsem na tebe teda zvědavý...

KATKA: Mohli bychom prodat tvé piano.

ABO: Nezačínej s tím zase.

KATKA: A proč ne? Šicí stroj byl můj, prádelník byl můj, zrcadlo bylo moje a prsten taky. Co mi z toho všeho zůstalo? Jen ty hodiny, a ty teď chceš prodat taky. Copak nevidíš, jak mě utiskuješ?

ABO: Já že tě utiskuju? Hm... Pokud si správně vzpomínám, zrcadlo jsme kupovali společně, a kromě něj jsme prodali i moje bambusové křeslo a kamzičí rohy na víno. To ale nikoho nezajímá – hlavně, že to jsem já, kdo utiskuje tebe...

KATKA: Ty rohy jsme koupili z mého honoráře, můj pane! Šli jsme je tehdy objednat společně. Sklerózu ještě nemám.

ABO: Ale? S tebou se nemá smysl hádat. Jsi stará, bláznivá ženská.

KATKA: Prodej to piano. Mám dát na internet inzerát? (Posadí se k počítači.)

ABO: Tak dobře. Jen ho tam dej. Nakonec je jedno, jestli prodáme dřív piano, nebo hodiny. Jen blázen by na to dával takový důraz.

KATKA: To ty jsi blázen! Kolik mám napsat, že za něj chceme?

ABO: Podívej se, za kolik se prodávají. Nezapomeň, že to není jen tak ledasjaké piano, je to Rönisch.

KATKA: Nino prodal před pár měsíci ten samý model za tři sta dolarů.

ABO: Cože? Děláš si ze mě blázně?

KATKA: Takové jsou holt dnešní ceny. O tvoje piano nikdo nestojí.

(ABO přijde k pianu, otevře ho a zahraje několik akordů. Pak začne hrát některý z Joplinových valčíků, moc mu to ale nejde, protože má ztuhlé prsty. Brzy přestane.)

ABO: Ach, mé prsty...

KATKA: Kdys u toho seděl naposledy? Možná na svatého Jiří, když už nás byli Vaniko s Dželou...

ABO: Proč nás už nikdo nenavštěvuje?

KATKA: Zestárli, jako my... Většina z nich zemřela... Ach jo.

ABO: Kdo je vlastně vůbec ještě naživu? Z mých přátel to jsou Vaniko, Džela a Šota... a taky Dživi. Tví přátelé měli štěstí méně, žijí už jen Marie s Nanou. Chtěl bych ale vidět něco, co by dokázalo skolit Nanu, ta ženská je nezníčitelná! (Snaží se Katku rozveselit.)

KATKA: A kdy přijdeme na řadu my?

ABO: Jak, „my“? Máš v plánu zemřít společně?

KATKA: Nevím, jen jsem řekla, co mi slina na jazyk přinesla...

ABO: Jenom abys věděla, nemám na to, abych tě pohřbil. Měla bys tedy zůstat naživu... aspoň dokud žiju i já.

KATKA: Jistě, měla bych ti být k ruce. Ale neboj, já se ještě umřít nechystám. Jestli ty ale ano, nemusíš to přede mnou nijak skrývat. Klidně se pochlub!

ABO: Kdepak, mně se taky ještě nechce umřít. Vlastně mám tenhle vymrzlý byt s debilními sousedy docela rád, stejně jako tuhle hnusnou zemi s neschopnou vládou. Až ale opravdu umřu, ne abys zorganizovala jednu z těch šílených gruzínských pětidenních pohřebních slavností s hostinou pro dvě stě lidí. A nedovol knězi, aby

se dotkl kadidla, jinak přísámbůh z té rakve vyskočím a jednoho po druhém si vás podám.

(Zatne pěsti v boxerském postoji a snaží se, aby to vyznělo jako vtip.)

Bylo by to pěkná hloupost, vystavit mě v sále jako nějakou vycpaninu. Všichni by chodili kolem, posedávali po lavičkách, bavili se, lezli si vzájemně do zadku, a pak by mě nacpali do země a přežrali se k prasknutí... Prý kvůli mně! Tak to ani náhodou. Vlastně je to ale nakonec jedno, já tou dobou budu stejně mrtvý, tuhý... (Zesmutní a zírá prázdným pohledem před sebe.)

KATKA: Už mě nebaví poslouchat ty tvoje hloupý řeči!

ABO: Bývaly doby, kdy jsi pro mě i dýchala... A teď si mě už ani nevyslechneš, krávo!

KATKA: Poslouchám tě už pětapadesát let a tobě to je pořád málo? Krávo!

ABO: Chlapovi přece nemůžeš nadávat do krav, básnířko jedna!

KATKA: Tak vole!

ABO: Kdybych byl vůl, nezestárl bych v tomhle vybiléném bytě. Měl bych dobré postavení a spoustu peněz, ty nevděčnice jedna.

KATKA: Takže je to všechno moje vina? A za co bych ti asi tak měla být vděčná? Za to, že s tebou žiju v tomhle domě? Za to, že postupně prodávám věci, které jsem shromažďovala celý život? Za to, že jak léta plynou, všechno postupně mizí?

ABO: Věci, věci... I ty jedna filištínko!

KATKA: Ty věci, o kterých mluvím, jsou léta mého života! V každém z nich je trocha mě samotné – v šatníku, ve stříbrné váze, v prstenu s akvamarínem... Ty věci nesly příběhy mého života, příběhy, které teď omyli a vyčistili cizí lidé. Zmizel z nich pach našich těl i otisky našich prstů, vymazali nás, vycídili léta našeho života... (Otře si slzy, přejde k velkému zrcadlu, podívá se na sebe a natáhne si vrásky prsty.)

Zůstaly mi jen vrásky. Nezbyvá mi víc než dva tři roky... Zůstala jsem bez minulosti...

ABO: Ty snad básníš, básnířko!

KATKA: Všechno mi kvůli tobě uteklo, všechno...

ABO: Jen si to všechno svaluj na mě. Všechnu tu svou průměrnost.

KATKA: I o talent jsem přišla... Ale dobře mi tak.

ABO: Žádný talent jsi nikdy neměla! V životě jsi nic nedokázala.

KATKA: To myslíš vážně? Vyšlo mi šestnáct knih básní, tři knihy sebraných spisů, dostala jsem k honorářům čtyři prémie. Co jiného jsem mohla dělat, jako básnířka?

ABO: Básnířka. Mohla sis třeba říct, že budeš jako Silvia Plath.

KATKA: Silvia Plath by s tebou vydržela celý život.

ABO: Taky se z toho šíleného chlapa nikdy nevzpamatovala a nakonec spáchala sebevraždu.

KATKA: Ten šílený chlap byl mimochodem slavný básník. Zamyslíme-li se nad tím, mohli bychom říct, že Silvia Plath byla lepší básnířkou než ty malířem.

ABO: Já se ale těmhle lidem v ničem nepodobám. Jsem úplně jiný. Jak je možné, že mě po všech těch letech pořád nechápeš...?

KATKA: (chystá se do postele) Já vím... Jsi úplně jinak neschopný. Jdu spát.

ABO: (Křičí za Katkou) Starce nikdo nepotřebuje! Starce všichni nenávidí! Starce nikdo nepotřebuje. Nás nikdo nepotřebuje... (Poslední větu si řekne sám pro sebe.)

(ABO se posadí do křesla a na promítacím plátně se znovu objeví mladá dvojice. Jejich doteky jsou tentokrát vášnivější.)

DRUHÉ DĚJSTVÍ

(Ráno. KATKA sedí v noční košili u počítače a rychle ťuká do klávesnice. Text, který píše, by se měl objevit na promítacím plátně, a Katka si ho opakuje nahlas.)

KATKA: Protože když jsme se stvořili, všechna slova kráčela ke konci... (ozve se zvuk nové příchozí zprávy)

MERAB: Pravda občas kráčí s ošklivou tváří... KATKA: Co to z tebe padá?

MERAB: Cože?

KATKA: Miluju tě proto, že z tebe padají tak moudrá slova. Pokud jsou tedy opravdu tvá a nepatří jiným...

MERAB: Patří jen mně. Miluj mě...

KATKA:

MERAB: Nechápu, proč mě jímá takové vzrušení. Jak to, že jsi tak úžasná? Proč nejsi jako ostatní? Odkud jsi vstoupila do mého života, tak jiná – a svým způsobem i tragická?

KATKA: Nerozumím tvým obvyklým neobvyklým myšlenkám, ale vidím to takto: Každý jsme si hrabali vlastní noru, ale tyhle norní komplexy jsou tak složité, že jsme skončili v noře toho druhého... ☺

MERAB: Měl jsem jediné přání – najít někoho zajímavého, s kým bych si mohl povídat. A našel jsem ji. Víš, že je téměř nemožné nalézt někoho, kdo je naladěný na stejnou vlnu? Nedokázal jsem si ani představit, že bych si

tě nedokázal představit...

KATKA: Možná ve skutečnosti neexistuju a má slova, stejně jako má písmena, sem odněkud přilétla.

MERAB: Možná jsem to já, kdo ve skutečnosti neexistuje, ne ty. Možná existuji jen v tvé hlavě. Ale ne, to já vytvořil celý svět. Než jsem přišel, byl tvůj život prázdný.

KATKA: Bývalo pro mě velice těžké nalézt hranici, za kterou se v těchto výměnách objevuje člověk – a do jakého bodu to jsou jen hromady slov a písmen vzájemně propojených kabely. Nejsem si v těchto výměnách jistá. U tebe se mi ale nezdá, že by tvá slova byla přeborníky v posílání hromad.

MERAB: A nikdo jiný tím přeborníkem také nebude. Já se nezměním, ničeho se neboj.

KATKA: Musím se rozloučit, ještě jsem si nevypila kafe.

MERAB: Počkej, kam jdeš?

KATKA: Vypínám tě. Moc mluvíš, jsi chytrý jak rádio, jsi hromada slov.

MERAB: Tak mě jen ztlum, nevypínej mě. Budu si tiše mumlat sám pro sebe.

KATKA: Dobře, ale opovaž se mě ráno budit státní hymnou.

MERAB: Děvče moje, ty má terapeutko!

KATKA: Kam chodí terapeutka, když svlékne plášť a má pro ten den padla? Toť otázka. A kdo je vůbec ona sama? 🙄

MERAB: Nenechávej mě na pochybách, nikomu nevěřím. Šel bych si sednout do sudu, ale někdo by kolem mě prošel, třeba Alexandr, záviděl by mi a celý svět by se stal virtuálním. Nevím, kam jít.

KATKA: Lidé jsou na kabelech závislí. Nedá se s tím nic dělat. Zdá se, že v místech, kam nedohlédneme, se děje něco zásadního.

MERAB: Jako ve vydavatelské branži. Největší chybou je, když je titulěk psaný kapitálkami. Obávám se, že k této chybě došlo i mezi námi, ale teď už mi to nepřijde zajímavé.

KATKA: A?

MERAB: Jsi má víla, Katko, nevím, jak bych bez tebe mohl žít...

KATKA: 🖥️🔗

MERAB: Ale jak se říká, dej si pozor, když si něco přeješ, mohlo by se to splnit... Kdy už se setkáme? Proč mě takhle trápíš?

KATKA: Neptej se.

MERAB: Proč ne?

KATKA: Musím jít. Někdo je u dveří.

(Projektor se zapne. KATKA vypne chat a s pláčem se schoulí na pohovce. Přitiskne si ruku k týlu a změří si tlak. Pak si dá pod jazyk jeden prášek. Vstoupí ABO.)

ABO: Jakpak se má můj ptáček zpěváček? Jestlipak už od rána cvrliká na Facebooku? A s kýmpak si to tam povídá? Žárlím. Je mladší, nebo starší než já?

(Položí na stůl vajíčka a se zaúpěním se posadí na pohovku vedle Katky.)

KATKA: Nesahej na mě...

ABO: V noci jsi proti tomu nic neměla.

KATKA: V noci mi byla zima. V ložnici muselo být pod nulou.

ABO: Celý život mě takhle klameš.

KATKA: Co po mě takhle po ránu chceš, Abo? Copak sis nevzal svoji dávku? Nech mě být.

ABO: Chci, aby ses přiznala. Jen protentokrát.

KATKA: K čemu se zas mám přiznávat? Bože!

ABO: K tomu, že když spolu v noci spíme, ráno děláš, že se nic nestalo.

KATKA: Ty tomu říkáš sex? (rozesměje se)

(ABO zrudne, vyskočí na nohy, podívá se ven z okna a pokusí se zasmát.)

ABO: Jsi pěkně zlá, víš to? Holka zlobilka.

KATKA: Však ty taky nejsi světec.

ABO: (Cítí se povzbuzen) Neznám nikoho, kdo by líbal jako ty!

KATKA: A s kolika ženskýmá mě srovnáváš, staříku?

ABO: Se spoustou, se spoustou... (zahloubá se do vzpomínek)

KATKA: A žádná z nich nelíbala jako já?

ABO: Přisahám, kočko, že...

KATKA: A co máš konkrétně na mysli? Jak líbám na ústa, nebo... někde jinde...?

ABO: Někde jinde, někde jinde... Včerejší noc byla nádherná.

KATKA: (zamračí se a zavře oči) Kterou část máš na mysli?

ABO: Když jsi mě líbala...

KATKA: Já vím, ale kam? Políbila jsem tě mnohokrát...

ABO: Tam... tam dole...

KATKA: Bože, odkdy se tak upejpáš? Já vždycky všechno nazývám pravým jménem.

ABO: O upejpání tu vůbec nejde. Upejpání není...

KATKA: Tak co, teda?

ABO: Nic... To je jedno.

KATKA: Proč se ti o něm nechce mluvit? Snad ne proto, že nefunguje tak, jak má? (ucheptne se a pak si odkašle)

ABO: (naštvaně) Jsi ta nejhorší stará čubka, co znám!

KATKA: Jo, jasně... (pyšně) Jsem jedinečná stará čubka – unikát!

ABO: A to dneska zase budeme jíst vajíčka? Kdybych koupil cokoli jiného, nevyjdeme do příštího týdne s penězi...

Navíc ještě pořád kape ten kohoutek... Měli bychom zavolat instalatéra.

KATKA: Máme trochu rýže. Uvařím ji a dáme si ji s vařeným vejcem.

ABO: A co ten kohoutek?

KATKA: Odkapávají nám dny života, a ty se strachuješ o pár kapek vody?

ABO: (pateticky) Ach, jak krásně nám to paní básnířka popsala... Smutné...

KATKA: Ten kohoutek hned tak kapat nepřestane. Co ale budeme dělat my, to už je jiná.

ABO: Co budeme dělat...

KATKA: Podívej se mi do očí, aspoň jednou. Nevím, čeho se bojím, čeho se snažím držet, čeho se chytám... Aspoň jednou... (rozpláče se)

ABO: Línější ženskou svět neviděl!

KATKA: Kéž by začalo sněžit.

ABO: Zbláznila ses? Kdyby sněžilo, nemohl bych ani dojít pro chleba. Nebo jsi snad už zapomněla, jak jsem si loni poranil nohu? Letos si ji určitě zlomím, nikdy se mi už nezahojí a chcípnu jako pes.

KATKA: Sníh by mi toho spoustu připomněl...

ABO: Dej vařit vodu na čaj, ještě jsme neměli. Znervózňuje mě, když se takhle zasníš. Hele, a víš ty co? Víš, co udělám? Budu tě radši znervózňovat sám. Cha! (rozesměje se)

KATKA: Dobrý Bože, co jsem komu provedla? Proč jsem musela strávit celý život s tímhle starcem a jeho hloupými vtípký? Všechno omílá pořád dokola, slova, věty, všechno je to pořád stejné...

ABO: Tak si jdi! Buď si s někým, koho máš ráda. Vždyť já tě tu nenutím zůstat!

KATKA: (vykřikne) Šváb!

ABO: Neboj, je to určitě starý šváb, jako my. Nic ti neudělá.

KATKA: Zab ho, Abo! Rychle, než někam zaleze!

ABO: Nech ho žít. Třeba na něj někde čeká nějaká stará švábice. Představ si, že by mě třeba zabili při nakupování chleba a už bych se nevrátil...

KATKA: Ty jsi fakt strašný idiot.

ABO: Chudák šváb... Dost na tom, že v našem domě nenajde žádné jídlo. O teple ani nemluvě...

KATKA: Nech toho!

(Abo na švába šlápne a zabije ho. Katka ječí se zavřenýma očima.)

KATKA: Proč jsi ho zabil, proč?

ABO: Nechtěla jsi to po mě náhodou? Už jsem někdy neudělal něco, co jsi po mě chtěla?

KATKA: Proč jsi ho zabil? Vždyť na něj možná opravdu někdo někde čekal!

ABO: Život je krutý. S tím nic nenaděláš. Jednoho dne třeba i já umřu při autonehodě, nebo si sednu na tuhle pohovku, usnu a už se neprobudím. Zemřu ve spánku.

KATKA: Jsi tak hloupý, tak starý!

ABO: Copak ve spánku umírají jenom hlupáci? (Seshora se už několik minut se ozývá hudba a rány.)

KATKA: (pohlédne ke stropu) Už to nemůžu vydržet. Ta party snad nikdy neskončí! Začnou vždycky hned ráno nebo někdy touhle dobou...

ABO: Nebuď sobecká.

KATKA: Mám vysoký tlak a hrozně mě bolí hlava.

ABO: Vysoký tlak máš pořád.

KATKA: Večer bych to ještě chápala, ale začínají hned ráno, to už je vrchol!

ABO: Taky jsme dělali rámus, když jsme byli mladí. Vzpomínáš si, jak do sebe Šota kopl dva panáky a pak začal mával nohama a kopat do stěn?

KATKA: Uměl tak hezky stepovat...

ABO: Kdo by byl řekl, že zemře tak mlád.

KATKA: Od té doby už uběhlo tolik let, a je to, jako by všechna ta léta byla stejná.

ABO: Uvařím ti čaj. Jsi dneska nějaká upovídaná.

KATKA: Abo, co si myslíš o letech, která nám ještě zbývají?

ABO: Nemáme žádné peníze...

KATKA: Na peníze se neptám. Ptám se na léta, která nám ještě zbývají – tak tři? Čtyři?

ABO: Proč myslíš, že to jsou léta, a ne třeba měsíce?

KATKA: (hystericky) Jsou to léta, Abo!

ABO: Copak tebe už ten každodenní stres neunavuje? Každý měsíc je to to samé – prodejme tohle, prodejme tamto. Pořád počítáme, jestli budeme mít dost peněz na chleba a léky, nebo vymýšlíme, jak osmažit brambory bez oleje.

KATKA: Kdysi jsi prodával obrazy.

ABO: A tvé básně se objevovaly v časopisech.

KATKA: Abo, chtěla bych ti něco říct.

ABO: Ty samé hlouposti, jako vždycky?

KATKA: Abo, mám ráda někoho jiného...

ABO: To je dobře. Konečně budu mít klid.

KATKA: Myslím to vážně. Milujeme se.

ABO: A kdepak jsi ho potkala – ve svých snech?

KATKA: Nikdy jsme se neviděli.

ABO: Tak to musí být ten tvůj kamarád z Facebooku.

KATKA: Je to člověk, kterého stvořila má představivost. (posadí se)

ABO: Pověz mi laskavě, co máš radši: blouznění, nebo psaní básní?

KATKA: Abo, až prodáme tenhle stůl, vydrží nám peníze tak dva týdny. Pak budeme muset prodat pohovku nebo postel.

ABO: Tobě to je asi jedno, co?

KATKA: Co nám zbývá? Pořád na to musím myslet.

ABO: Je to poezie s kapkou šílenství, nebo šílenství zředěné trochou poezie?

KATKA: A nakonec stejně umřeme, vid'?

ABO: (vybuchne) Mým scvrklým koulím to je jedno.

KATKA: Obejmi mě!

ABO: Tys snad zešilela.

KATKA: Abo, dokážu toho přes den dělat pořád míň.

ABO: (vztáhne ruce k nebi) Bože, nezasloužím si nějaký metál za to, že jsem s touhle bláznivou ženskou vydržel tolik let? Jednu malou medaili, Bože, to přece není tolik.

KATKA: Dřív jsem denně zvládla tak pět šest věcí, teď udělám sotva polovinu. Když to takhle půjde dál, nezvládnou za chvíli dělat vůbec nic... Smrt asi přichází přesně takhle, vid'?

ABO: Ne, smrt přichází náhle, když ji nečekáš. Přejde – a konec.

KATKA: Kéž bychom měli psa... To by nás měl alespoň někdo rád.

ABO: Chceš psa, protože vyžaduješ bezpodmínečnou lásku. Nechceš dávat, ale chceš být milována. Přesně proto psy nesnáším. Můžeš jim udělat cokoli, ale stejně budou vrtět ocasem a lepit se ti na paty. Dělá se mi z nich zle. Jsou to pokrytečtí otroci.

KATKA: Psi nejsou pokrytci, ani otroci.

ABO: Ale jsou! Nechceš raději kočku? Kočky jsou jiné.

KATKA: Ale kočka by nás nemilovala, Abo. Abo, kam zmizeli všichni ti lidé? Zmizeli jako prach ve větru.

ABO: Jací lidé, ženská bláznivá?

KATKA: Mívali jsme kolem sebe tolik lidí – přátele, příbuzné, sousedy. Všichni jsme se rádi vídali.

ABO: Většina z nich zemřela, někteří jsou tak nemocní, že se nezvednou z postele, a jiné neunesou vlastní nohy... A jejich děti tě nepotřebují... Vždyť si na tebe nevzpomene ani vlastní dcera!

KATKA: Tolik lidí... Bože... Tolik let, tolik pocitů. Je nespravedlivé, že musím žít takhle... Kdybych takhle nežila, chovala bych se jinak.

ABO: A co bys teda dělala? To bych fakt rád věděl!

KATKA: Čím více s lidmi sdílíme myšlenky, tím méně se bojíme smrti. Když nás přátelé opustí, nelitujeme toho, že nám zmizeli ze života, stýská se nám po té části nás samotných, kterou si vzali s sebou.

ABO: Přestaň mudrovat, ženská... Nemáš co na práci, proto takhle blouzníš.

KATKA: Pořídme si nějaké zvířátko... Bude jíst to, co my. Nemůžeme si ho koupit, ale zkus se podívat po ulicích, třeba najdeš nějaké štěňátko... Štěňátko by se mi líbilo...

ABO: Se psy se musí alespoň dvakrát denně ven.

KATKA: Já bych s ním ale chodit nemohla, to přece víš, mám křečáky.

ABO: Chození je na křečáky dobré.

KATKA: Prostě bych nemohla, není mi poslední dobou dobře... Možná jsem už prostě svou část cesty ušla a teď je mým údělem zemřít a nic u toho nedělat.

ABO: Ty jsi kráčela a já se toulal.

KATKA: Tak to je přesné. Opravdu ses toulal, a kdo ví s kým. Oči jsem si kvůli tobě vyplakala...

ABO: Měl jsem na mysli toulání v myšlenkách, ty huso.

KATKA: To mně se vybavil spíš vzrušený sukničkář na lovu.

ABO: Jen se nedělej, tvoje sukně taky vlály docela vysoko, takže ať kámen zvedne, kdo bez viny jest.

KATKA: Ten jediný... Ten jediný, komu na mě celých těch třiapadesát let záleželo. Kdo mě měl rád... Proto si tak stěžuju... Moc lidí, se kterými jsem žila, mi totiž už nezbývá.

ABO: Je to sice zvláštní, ale když si to teď vybavím, z nějakého záhadného důvodu mě to už neštve.

KATKA: Staré rány se časem zahojí a zesládnou jako sušené ovoce...

ABO: (ironicky) No to mě teda podrž, ta holka snad ví všechno!

KATKA: Co se stane se vším, co vím? Vezmu si to s sebou do hrobu...

ABO: Nejdůležitější je zemřít důstojně. Stěžuješ si víc, než kdybys měla rakovinu! Lezeš mi na nervy. Všichni jednou umřeme.

KATKA: Abo...

ABO: Co zase sakra chceš?

KATKA: Myslím, že ty i já bydlíme ve studni. A hlas sousedů se k nám snáší seshora, jako by padal dolů... Je tu smutno a zima. Mám pocit, že nás už pohřbili, ale my z nějakého důvodu stále žijeme, abychom pomstili jiné...

ABO: Je to tak. Už jsme po smrti, takže se nemáš, čeho bát. Jsme jenom dvě mrtvolky a brzy staneme před soudem. (Abo se postaví za závěs a šeptem pokračuje)

Inu, panno Ketevan, poděl se s námi o všechny své hříchy. A koukej sebou hodit, nemám moc času.

KATKA: Včera se mi zdálo, že jsme se rozvedli a já se oženila s někým jiným...

ABO: (vystoupí zpoza záclony) To jsou ty plané sny, které se nikdy nevyplní.

KATKA: Co bys dělal, kdybys tě opustila?

ABO: Tak úplně nejdřív ze všeho bych lehl do postele napříč. Taky bych přestal vymývat hrnky a skládat si kalhoty, když si je sundám před spaním. Jedl bych tolik česneku, kolik by mi bylo libo. A to je všechno.

KATKA: Tohle že jsou sny intelektuála a umělce? Kvůli takovým věcem by ses se mnou chtěl rozejít?

ABO: Ať řeknu, co řeknu, stejně neodejdeš.

KATKA: Dobře. Odteď spím na gauči a ty si dělej, co chceš. Sbohem!

(Mávne rukou a otevře počítač. Čeká na ni zpráva od MERABA. Text se promítne na plátno a slyšíme Merabův hlas.)

MERAB: Dlouho jsem o tobě přemýšlel, Katko. Vlastně jsem na tebe nemohl přestat myslet. Známe se už rok a přes deset měsíců se snažíme sejít. Ty ale pokaždé přijdeš s nějakou výmluvou a setkání se odloží. Nejdřív jsem myslel, že nechceš podvádět svého muže, ale dospěl jsem k tomu, že v tom bude něco jiného... Myslím, že bychom k sobě měli být upřímní a měla bys mi říct, proč mě nechceš vidět. Je to nelogické. Prostě to není logické, ať se na to podíváš z jakéhokoli úhlu. Ty se přede mnou totiž skrýváš. Ale proč...? Jsi snad na vozíčku? Nebo jsi ošklivá a fotky, které jsi mi poslala, nejsou tvoje? Miluji tě pro způsob, jakým se vyjadřuješ, naše pocity nejsou založeny na těle. A ty to dobře víš, a přesto se přede mnou pořád skrýváš... Píšu ti klidně a nechci to protahovat, hysteričtí muži mi vždy přišli k smíchu. Něco by ale mělo skončit a něco jiného započít. Nevím, co přesně, ale tomuhle chatování je konec. Jestli jsi ochotná něco změnit, dej mi vědět. Jestli ne, je to jedno. Chápu, že to je pro nás oba těžké, zároveň nás to ale taky oba uráží. Nebudeme moct vytvořit svět, o kterém jsme snili, ale věřím, že máš všech pět pohromadě a je ti jasné, že mě nesmíš nechat samotného a že ty bys zase neměla žít beze mě. Za jakoukoli cenu. Posílám polibek a čekám, až zpoza opony vystoupí nová Katka.

(KATKA si otře slzy. Otevře dokument, kde má napsanou báseň, zkopíruje text a pošle ho Merabovi. Pak vypne počítač, odloží ho a postaví se. Klopýtne, zase se posadí a položí si ruku do týlu. Je slyšet cinkání nádobí, Abo něco kutí v kuchyni. Katka se marně snaží dosáhnout na přístroj pro měření tlaku, nakonec se sesune na pohovku a ruce jí spadnou k zemi. Vstupuje ABO.)

ABO: Zase lenošíme, básnířko? (o několik vteřin později) Tebe někdo naštvál? (Přijde blíž a uvidí, že Katka hledí skelným pohledem do stropu. Zkontroluje jí tep – je mrtvá.)

TŘETÍ DĚJSTVÍ

(Čtyři lidé odnášejí KATKU z jeviště, projdou mezi diváky a ven ze sálu. ABO sedí na jevišti, hlavu v dlaních. Náhle si na něco vzpomene, najde počítač a zapne ho. Na promítacím plátně se objeví Katčina báseň a pak poslední zpráva, kterou poslala Merabovi. Abo čte, slyšíme však Katčin hlas.)

KATKA: Nikdy jsem nespatriła tvou tvář.

Slova jsou tvýma očima,

tvými rty vrchy ve tvaru písmen.

Naše sny se rodí v malém bílém prostoru,

kde vášeň visí na každém zaslaném úsměvu.

Pohyb tvého těla vnímám skrze slova.

Těla, které neexistuje.

Hovoříš se mnou.

Nebo mi spíš posíláš hromady neurčitých písmen.

Měla bych je roztřídit do smyslů,

vyzkoušet je na vlastím těle, ublížit si, vzrušit se.

Na mé kůži nacházejí hrob. Občas mě udeří jako padající hvězdy a pak s hvízdnutím zmizí.

Udeří mě jako padající hvězdy a pak s hvízdnutím zmizí,

jindy vzplanou a já hořím,

zaživa, jako čarodějnice dob středověku, ale občas

vzlétnou jako hejno ptáků,

někteří mě klovou zobáky,

jiní hladí křídly.

Někteří neodletí a zůstanou.

A tak kráčím s tisícem ptáků na těle.

Někteří zemřou,

o jiné přijdu, někteří křičí, jiní švitoří a cvrlikají.

A můj život s těmito ptáčky spěje ke konci.

A jen zdi z drátů, visících ve vzduchu,

vstřebají pach mého těla, kde se orgasmy

a odpovědi drží jako sražená krev.

Viděli jsme se jen ve snech, kde nebylo jediného písmene,

kde jsme si mohli vzájemně prohlížet oči, prsty na nohou

i vlasy, kde jsme se mohli usmívat a pak s úsměvem zmizet,

protože jsme se nikdy neviděli.

Kde všechna slova, která by měla být vrácena, shoří,

obětována, protože nechápou,

protože nás žádné z písmen nepotřebuje,

protože když jsme se stvořili, všechna slova kráčela ke konci a dokončena byla jen ona.

A my... My nikdy neexistovali.

A teď se písmena rozlétla po obloze jako hvězdy, kterými na sebe hledíme,

a naše těla bez života se rozlétla po zemi jako prach.

(ABO si osuší pot z čela, postaví se a zase se posadí. Pak přečte poslední zprávu, kterou Katka poslala Merabovi. Je slyšet její hlas.)

KATKA: Tohle je báseň, po které se tak dlouho ptáš. Nemůžeme se setkat. Jsem stará, Merabe, za dva měsíce mi bude sedmasedmdesát. Starý život už je prostě takový – když se chytne silného lana, může ještě nějakou chvíli vydržet. Když se chytne slabého, nikdo neví, kdo zemře dřív. Omlouvám se, že jsem tě klamala. I když ve skutečnosti jsem tě neklamala: v mládí jsi byl mým manželem, a toho jsem milovala...

(ABO zavře počítač, lehne si na pohovku a otočí se ke zdi. Za dvě minuty se zvedne, přejde ke stojanu, zvedne štětec a začne malovat.)

KONEC